

Finansowanie i realizacja „Programu inwestycji rozwojowych i modernizacyjnych w szpitalach wojewódzkich na lata 2009–2016” w województwie kujawsko-pomorskim

Najwyższa Izba Kontroli

Warszawa, marzec 2019 r.

01 Dlaczego podjęliśmy kontrolę?

Bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów – konieczność spełnienia wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych.

- Niespełnienie wymogów obligowało do opracowania i zrealizowania programu dostosowawczego (*art. 207 ustawy o działalności leczniczej*).
- Większość jednostek publicznej służby zdrowia wymaga wsparcia finansowego w realizacji niezbędnych inwestycji.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

- w 2009 r. prowadził 10 szpitali, z których żaden nie spełniał ww. wymogów;
- powołał spółkę Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne (KPIM) do realizacji Programu inwestycji w 9 szpitalach;
- poręczył kredyt na realizację Programu zaciągnięty przez KPIM w kwocie 425 mln zł w Europejskim Banku Inwestycyjnym (EBI).

02 Dlaczego podjęliśmy kontrolę?

Normy ogólnoprzestrzenne, sanitarne i instalacyjne służą bezpieczeństwu zdrowotnemu pacjentów i dotyczą m.in.:

- Rozkładu pomieszczeń i układu wewnątrz nich, które usprawniają proces leczenia
- Rozwiązań służących ograniczeniu zagrożeń mikrobiologicznych
- Rezerwowych źródeł zaopatrzenia szpitala w wodę i energię elektryczną

Przykłady:

Stacja uzdatniania wody służąca zasilaniu sterylizatorów parowych i myjni-dezynfektorów

Służa materiałowa w bloku operacyjnym służąca dostarczaniu i krótkotrwałemu przechowywaniu czystych i sterylnych materiałów

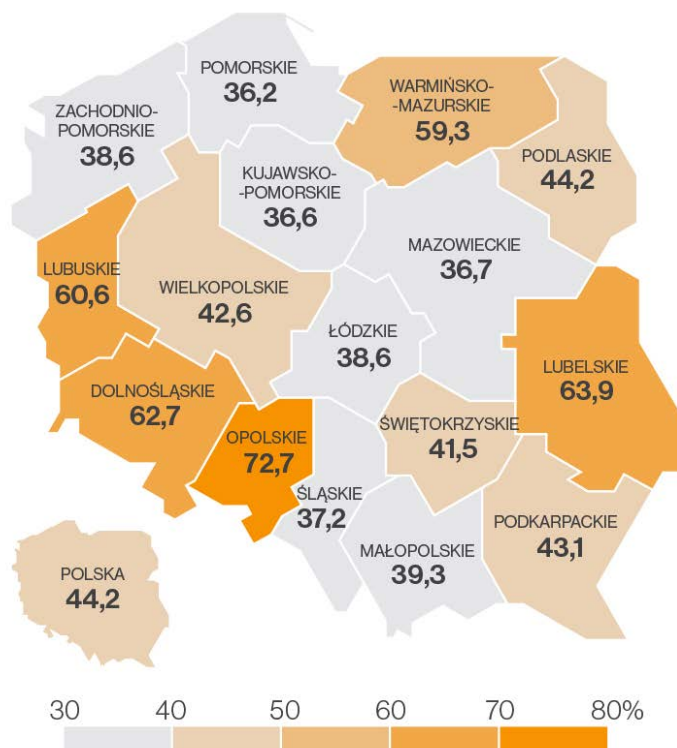

Łóżka dostępne z trzech stron, w tym z dwóch dłuższych

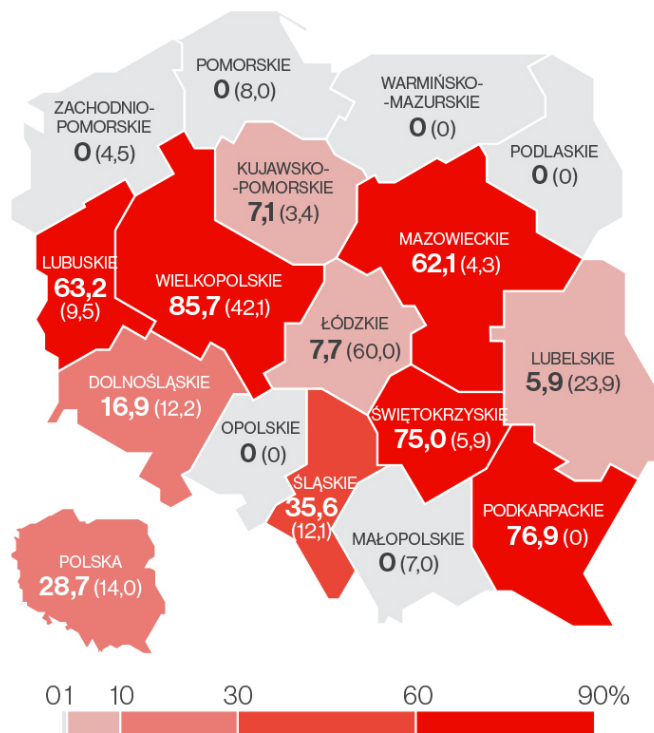
Źródło: Zdjęcie pokoju łóżkowego – KPIM, pozostałe – oględziny NIK.

Poziom dostosowania ogółu szpitali do norm ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych oraz ryzyko jakie stwarza niedostosowanie do tych wymogów (stan na dzień 31 sierpnia 2018 r.)

Udział szpitali niespełniających wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych wśród jednostek udzielających świadczeń tego rodzaju (%)

Udział opinii o znacznym poziomie ryzyka na bezpieczeństwo pacjentów w ogóle opinii wydanych wobec szpitali niespełniających wymagań ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych (%)*

Poziom ryzyka zdrowotnego pacjentów wynikający z niespełnienia wymagań ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych **pozostaje nieznany w 14% szpitali w kraju, gdyż nie wystąpiły one o opinię w tym zakresie.**

Znaczące różnice w poziomie ryzyka pomiędzy poszczególnymi województwami są w części **następstwem odmiennych, regionalnych metodologii** określania poziomu zagrożenia przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

* w nawiasie: udział szpitali, które **nie wystąpiły o opinię** o wpływie niespełnienia wymagań ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych na bezpieczeństwo pacjentów w ogóle szpitali, które pozostały 1 stycznia 2018 r. niedostosowane do ww. wymagań (%)

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie Rejestru Podmiotów Prowadzących Działalność Leczniczą oraz informacji przekazanych przez państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych.

04 Co kontrolowaliśmy?

Realizację przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Programu i inwestycji rozwojowych i modernizacyjnych w szpitalach wojewódzkich na lata 2009–2016” w zakresie:

- Prawidłowości wykonywania przewidzianych zadań;
- Osiągnięcia zakładanych efektów;
- Zapewnienia odpowiedniego i prawidłowego finansowania;
- Wpływu Programu na sytuację ekonomiczną jego uczestników.

Program

Efekty modernizacji zabytkowego obiektu Szpitala dla Psychicznie Chorych w Świeciu

Zdjęcia: Źródło: KPIM.

05 Co kontrolowaliśmy? Finansowanie, organizacja i cele Programu

Program inwestycji rozwojowych i modernizacyjnych w szpitalach wojewódzkich na lata 2009–2016

Finansowanie: 425 mln zł kredytu z EBI

Cele Programu:

- dostosowanie pomieszczeń szpitali do obowiązujących wymogów;
- podniesienie standardu usług medycznych.

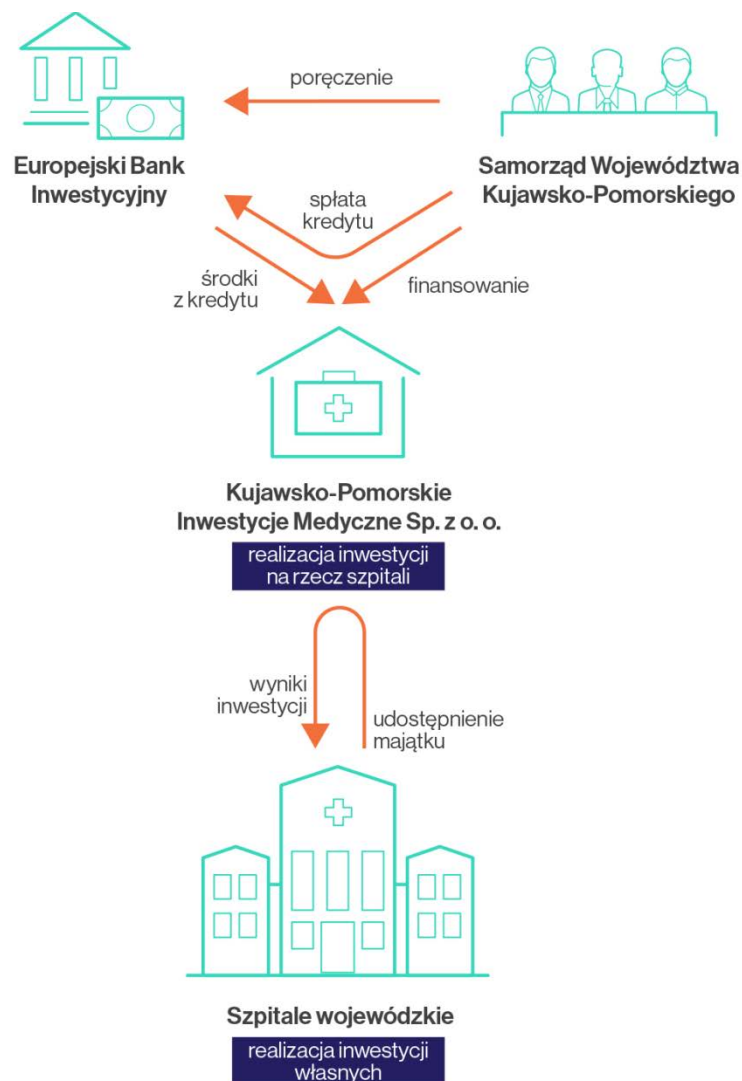
Zadania KPIM:

72 działania na rzecz szpitali wojewódzkich, w tym: budowa i modernizacja obiektów oraz zakup wyposażenia i sprzętu medycznego.

Udział szpitali:

Realizacja inwestycji własnych stanowiących 15% kosztów Programu.

Uproszczony schemat organizacji i finansowania Programu

06 Kogo kontrolowaliśmy?

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o. 3 z 7 szpitali podległych samorządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

- Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy;
- Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku.

Najważniejsze inwestycje w kontrolowanych szpitalach

Park Aktywnej Rehabilitacji
i Sportu Centrum Onkologii
w Bydgoszczy

Budynek Szpitala Dziecięcego
w Bydgoszczy

Budynek nr 13
Szpitala Specjalistycznego
we Włocławku

07 Stwierdzony stan – realizacja celów i założeń

Cele i założenia Programu nie zostały w pełni osiągnięte

Założenia:

- 72 zadania inwestycyjne
- nakłady: 450 mln zł
- budowa obiektów o powierzchni 47,1 tys. m²
- modernizacja obiektów o powierzchni 54,9 tys. m²

Wykonanie:

- 56 zadań inwestycyjnych
- nakłady ogółem: 517,8 mln zł (444,1 KPIM, 73,7 szpitale)
- budowa obiektów o powierzchni 33,4 tys. m²
- modernizacja obiektów o powierzchni 37,6 tys. m²

Cele:

- dostosowanie pomieszczeń szpitali do obowiązujących wymogów
- podniesienie standardu usług medycznych

Efekty:

- dostosowano **3 z 7** szpitali do norm ogólnoprze-strzennych, sanitarnych i instalacyjnych, a **4 z 7** do norm przeciwpożarowych
- podniesiono standard usług medycznych w **7** szpitalach

08 Stwierdzony stan – szpitale wojewódzkie w Polsce

Stan dostosowania szpitali Województwa Kujawsko-Pomorskiego do wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych w porównaniu do szpitali prowadzonych przez inne samorządy województw

31 grudnia 2009 r.

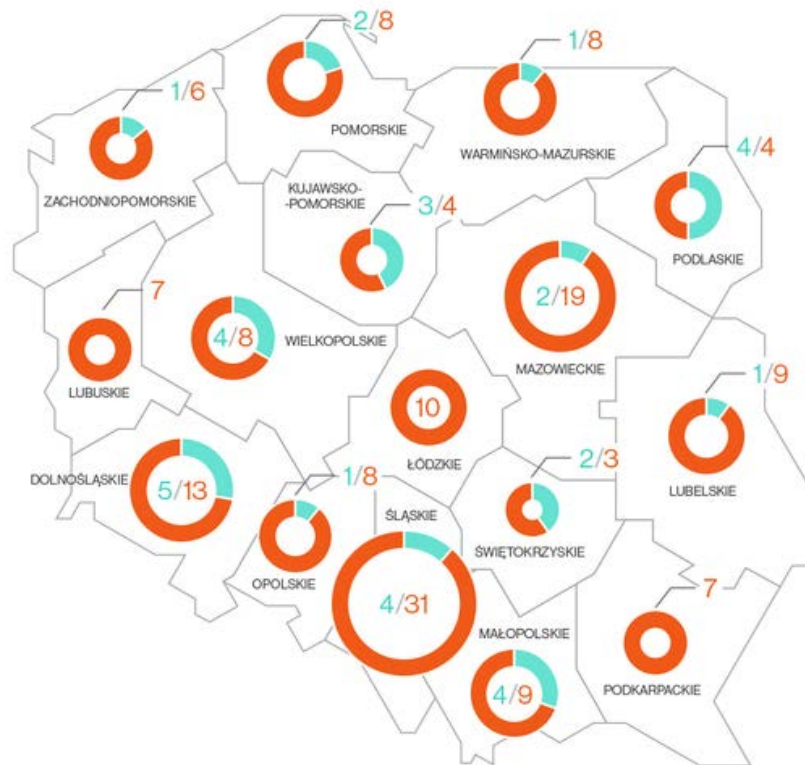

KRAJ

31 grudnia 2009 r.

9

31 sierpnia 2018 r.

31 sierpnia 2018 r.

35

liczba szpitali wojewódzkich **dostosowanych** do wymagań ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych

liczba szpitali wojewódzkich **niedostosowanych** do wymagań ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych

216

153

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie ustaleń kontroli oraz informacji przekazanych przez samorządy województw.

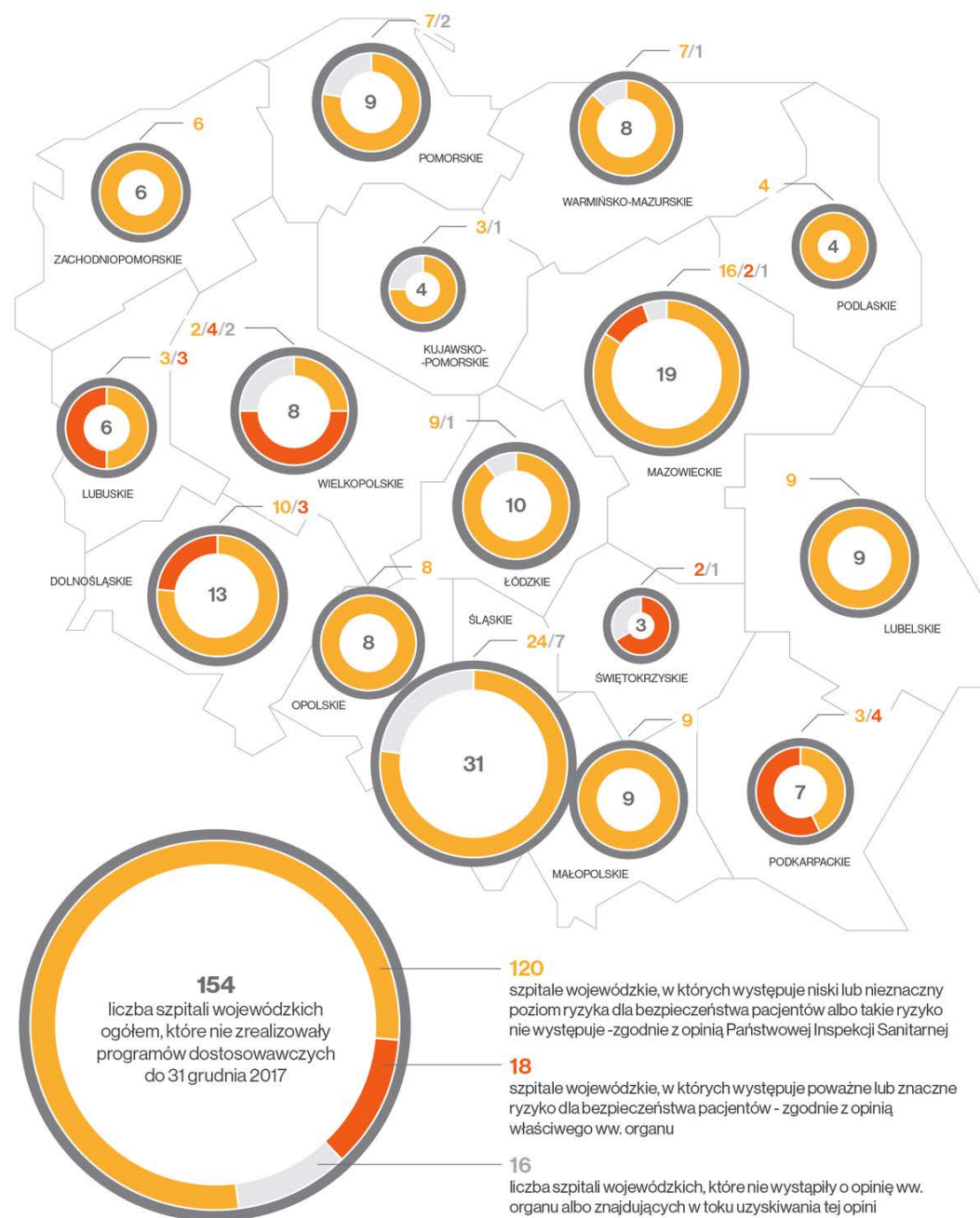

www.nik.gov.pl

Stwierdzony stan – efekty, skutki

Szpitala, które nie spełniają wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych, a także nie zrealizowały programów dostosowawczych, mogą wystąpić do inspekcji sanitarnej o **opinię o wpływie niespełniania wymagań na bezpieczeństwo pacjentów**.

*art. 207 ust. 3 ustawy
o działalności leczniczej*

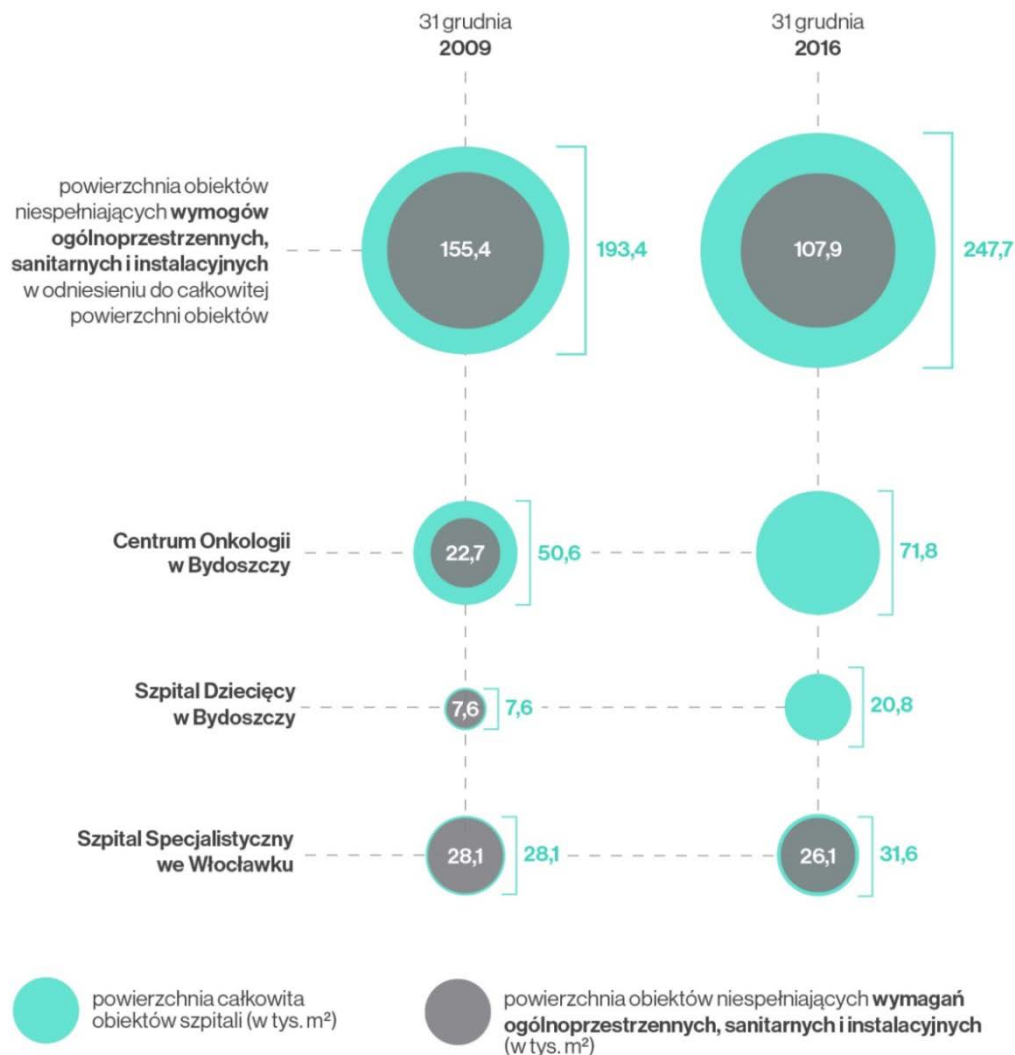

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie wyników kontroli oraz informacji przekazanych przez samorządy województw (wg stanu na 31 sierpnia 2018 r.)

Stwierdzony stan – zmiany w latach 2010–2016 w zakresie powierzchni ogółem budynków szpitali wojewódzkich oraz poziomu dostosowania tych obiektów do obowiązujących norm

Z 7 szpitali wojewódzkich:

- **3** w pełni dostosowano do wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych;
- **3** niespełniające ww. wymogów uzyskały opinię Państwowej Inspekcji Sanitarnej o **nieznacznym** ryzyku (2 jednostki) lub **braku ryzyka** (1 jednostka) związanego z niespełnieniem wymagań dla bezpieczeństwa pacjentów;
- **1** niespełniający ww. wymogów nie wystąpił o opinię do Państwowej Inspekcji Sanitarnej - nieznany poziom ryzyka w tej jednostce.

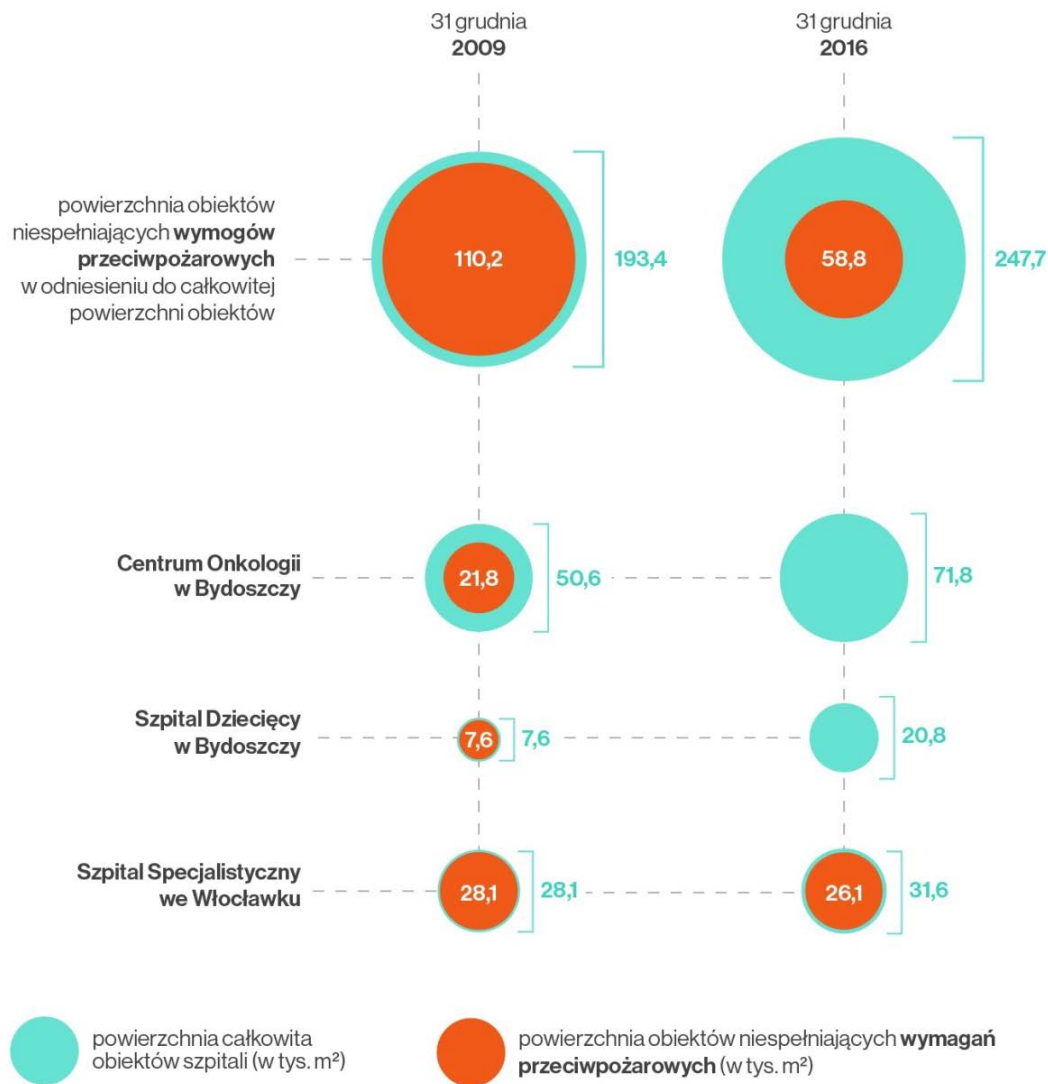

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie wyników kontroli trzech szpitali wojewódzkich oraz informacji uzyskanych z czterech niekontrolowanych szpitali wojewódzkich.

Stwierdzony stan – zmiany w latach 2010–2016 w zakresie powierzchni budynków szpitali wojewódzkich oraz poziomu dostosowania tych obiektów do obowiązujących norm

Z 7 szpitali wojewódzkich:

- 4 w pełni dostosowano do wymogów przeciwpożarowych
- 3 jednostki posiadały obiekty nieodpowiadające wymogom przeciwpożarowym

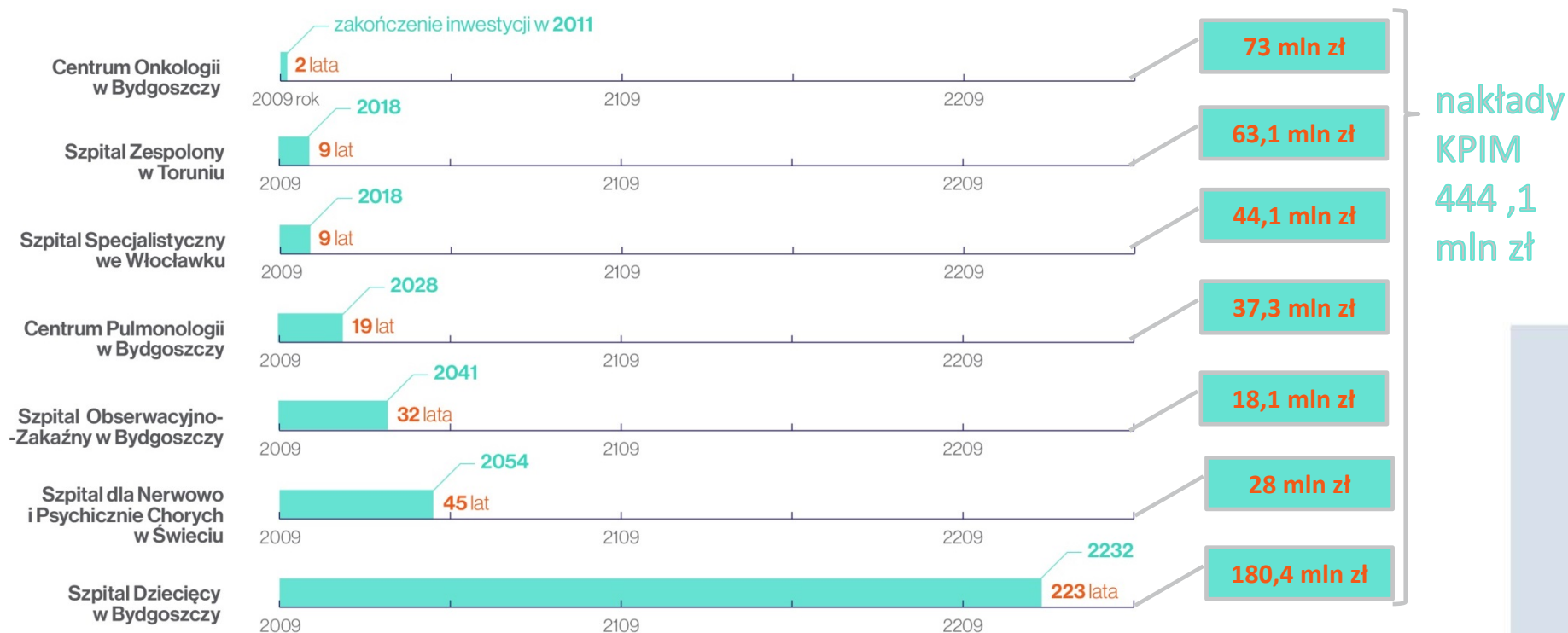
Źródło: Opracowanie NIK na podstawie wyników kontroli trzech kontrolowanych szpitali wojewódzkich oraz informacji uzyskanych z czterech niekontrolowanych szpitali wojewódzkich.

12 Stwierdzony stan – potrzeba wsparcia szpitali

Tylko jeden szpital wojewódzki mógł samodzielnie realizować zadania o porównywalnej wartości do zadań KPIM wykonanych na jego rzecz.

Liczba lat, w których potencjał ekonomiczny szpitali wojewódzkich pozwoliłby na samodzielne zrealizowanie inwestycji odpowiadających zadaniom wykonywanym przez Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Ilustrację sporządzono przy założeniu, że szpitale ponosiłyby rocznie nakłady w wysokości odpowiadającej średniorocznym faktycznie poniesionym wydatkom inwestycyjnym z lat 2009-2016.

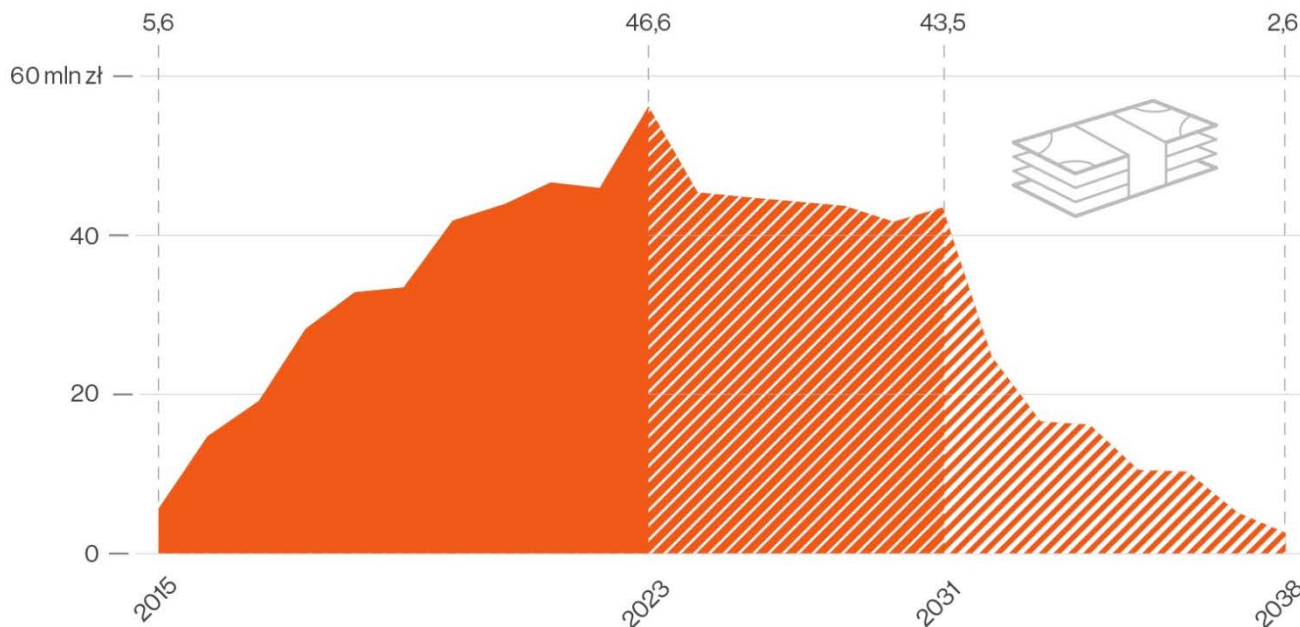
13 Stwierdzony stan – finansowanie

Inwestycje KPIM w ramach Programu sfinansowane 425 mln zł kredytu zaciągniętego w Europejskim Banku Inwestycyjnym.

Województwo
Kujawsko-Pomorskie:

- poręczyło kredyt KPIM
- wnosi do KPIM środki na spłatę kredytu
- w 2015 r. poręczyło kolejny kredyt KPIM

Roczne zobowiązania Województwa z tytułu kredytów KPIM (w mln zł)

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2038.

14 Stwierdzony stan – prawidłowość realizacji Programu

KPIM rozpoczął realizację Programu w czasie, gdy znajdował się w organizacji (2009–2010) i nie był przygotowany do podjęcia działań inwestycyjnych

- wzrost kosztów czterech inwestycji o wartość dodatkowych dokumentacji projektowych (1,1 mln zł) lub nieplanowanych robót (24 mln zł)
- wzniesienie budynku szpitalnego z lądowiskiem dla śmigłowców, który nie spełnia norm w zakresie nośności (Szpital Specjalistyczny we Włocławku)
- dziesięć istotnych wartościowo naruszeń przepisów zamówień publicznych na roboty pominięte w niewłaściwie zweryfikowanych projektach

Niewystarczający nadzór Województwa nad KPIM

Województwo Kujawsko-Pomorskie nie zaplanowało źródeł finansowania wkładu własnego wymaganego przez kredytodawcę

- opóźnienie zakupu wyposażenia Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy do 2,5 roku
- w tym okresie część pomieszczeń tego szpitala pozostawała niewykorzystana

15 Ocena ogólna

Efektywność realizacji w latach 2009-2016 Programu inwestycji rozwojowych i modernizacyjnych w szpitalach prowadzonych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie była znacznie niższa od zakładanej. Zadania w nim przewidziane zrealizowano jedynie w 69,5%, wydatkując o 15% więcej niż planowano na wszystkie zamierzenia.

Nie osiągnięto również jednego z dwóch celów Programu – dostosowania szpitali wojewódzkich do wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych.

Pomimo niepełnej realizacji Programu miał on istotny, pozytywny wpływ na funkcjonowanie i rozwój objętych nim szpitali wojewódzkich. Powierzchnia szpitalna spełniająca podstawowe wymogi zwiększyła się o 253%. Wzrósł także potencjał leczniczy szpitali.

16 Ocena ogólna

Na skutek realizacji Programu nie pogorszyła się kondycja finansowa objętych nim szpitali wojewódzkich, gdyż ciężar spłaty zobowiązań finansowych faktycznie spoczywa na Województwie Kujawsko-Pomorskim. Obciążenia te nie miały dotychczas negatywnych skutków dla budżetu Województwa, lecz wzrosną w kolejnych latach ponad trzykrotnie.

Województwo Kujawsko-Pomorskie nie zaplanowało źródeł finansowania wkładu własnego wymaganego przez kredytodawcę, co spowodowało opóźnienie do 2,5 lat w wyposażeniu części Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy.

Do zakończenia kontroli NIK (marzec 2018 r.) KPIM nie otrzymał z EBI potwierdzenia o prawidłowym wykorzystaniu środków kredytu.

17 Wnioski de lege ferenda

Do Ministra Zdrowia o podjęcie prac nad zmianą ustawy o działalności leczniczej, tak aby:

- art. 207 ust. 3 nakładał obowiązek, a nie możliwość wystąpienia do właściwego organu państwowej inspekcji sanitarnej z wnioskiem o wydanie opinii o wpływie niespełniania wymagań, o których mowa w art. 22 ust. 1, na bezpieczeństwo pacjentów;
- określone zostały jednolite zasady wydawania opinii, o których mowa w art. 207 ust. 3, przez organy państwowej inspekcji sanitarnej, w tym obowiązek wskazywania zaleceń służących wyeliminowaniu stwierdzonego ryzyka i terminu na ich wykonanie.

18 Wnioski

Do Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

- zwiększenie nadzoru Województwa nad działalnością KPIM

Do dyrektorów szpitali wojewódzkich niespełniających obowiązujących wymogów:

- zapewnienie dostosowania szpitali do wymogów ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych

Do Dyrektora Szpitala Zespołonego w Toruniu:

- podjęcie działań zmierzających do niezwłocznego uzyskania opinii Państwowej Inspekcji Sanitarnej o wpływie niespełniania wymagań ogólnoprzestrzennych, sanitarnych i instalacyjnych na bezpieczeństwo pacjentów

Do Zarządu KPIM:

- staranne dokumentowanie spełniania istotnych warunków stawianych przez kredytodawcę

Źródło: KPIM, autor: Radosław Buryta

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura NIK w Bydgoszczy